EPIDEMIJA MORBILA KOD ODRASLIH

Outbreak of measles in adults

Ana Ristanović,

Univerzitetska bolnica Foča, Sluzba za Infektologiju

SAŽETAK

Male boginje (MORBILLI) su akutno infektivno, virusno, veoma kontagiozno obolenje iz grupe osipnih groznica. Izazivač morbilla je virus iz grupe Paramyxoviride (RNK). U klinickoj slici dominiraju tri cinioca; temperatura, ospa i ciklicni tok bolesti. Virus se nalazi u rinoфарingealnom sekretu i suzama pa se ubraja u grupu kapljicnih infekcija. Ospa se prvo javlja na licu i vratu i sliva se niz celo telo. Povlači se istim redosledom kojim je i izbijala. Javlja se u manjim ili većim epidemijama. Obolevaju uglavnom deca predškolskog i školskog uzrasta. Zbog smanjenog imuniteta moguće je nastajanje mnogobrojnih komplikacija kao što su: respiratorne (bronhopneumonija, bronhiolitis, laringitis), otorinolške (otitis, sinuzitis), encefalitis. Prošle godine je u BiH-a, odnosno u Republici Srpskoj, došlo do pojave epidemije morbila. Praćenjem i analiziranjem bolesti uočena je izmenjena starosna struktura obolelih od morbila. Zbog toga ujedno i potreba o stalnom osvezavanju teoretskog znanja o bolesti, u ovom slucaju o morbilima.

Ključne riječi: morbilli kod odraslih, ospa, virus Parayxoviride

ABSTRACT:

Morbilli is an acute infectious, viral, and highly contagious condition belonging to the group of rash-causing fever. Morbilli is caused by a virus from the family of Paramyxoviridae viruses (RNA). Clinical picture is dominated by three factors: fever, rash and cyclic course of the condition. Virus is present in rhyno pharyngeal secretions and tears, and it is placed in the group of droplet infections. Rash appears on the face and neck first, then it goes down the whole body. It disappears in the same way it develops. It is present in both small and large epidemics. It affects mostly children of pre-school and school age. Due to decreased immunity it can lead to many complications such as respiratory complications (broncho-pneumonia, bronchiolitis and laryngitis), otorhinological complications (otitis, sinusitis), encephalitis. Last year in Bosnia and Herzegovina, that is in the Republic of Srpska, morbilli appeared. By following and analyzing the disease it is noticed that there is an impaired age structure of the patients suffering from morbilli. Hence, there is a need for constant refreshment of theoretical knowledge about the disease, in this case morbilli.

Key words: morbilli, rash appears, Paramyxoviridae viruses

UVOD

Male boginje (MORBILLI) su akutno infektivno, virusno, veoma kontagiozno obolenje iz grupe osipnih groznica. Odlikuje se izraženim kataralnim znacima i makulopapuloznom ospom. Izazivač morbilla je virus iz grupe Paramyxoviride (RNK). Ovaj virus nije mnogo otporan u spoljašnjoj sredini. Virus se nalazi u rinofaringealnom sekretu i suzama pa se ubraja u grupu kapljicnih infekcija. Javlja se u manjim ili većim epidemijama. Obolevaju uglavnom deca predškolskog i školskog uzrasta. U toku prva dva do četiri dana infekcije, virus se razmnožava na mestu ulaska i širi nošen intracelularno do limfnih čvorova gde se odigrava dalja replikacija. Zatim virus ulazi u cirkulaciju nošen leukocitima praveći prvu viremiju [1]. U tom periodu kod obolelih se javlja opšta malaksalost, gubitak apetita i porast temperature do 40 C.

Klinički tok morbila ima tri stadijuma:

1. Kataralni stadijum koji traje nekoliko dana i praćen je povišenom temperaturom, konjunktivitisom, kašljem, promuklim glasom i malaksalošću. Lice obolelog ima uplakan izgled (plačna maska), a oči su crvene. Koplikove mrlje, jedan od kliničkih znakova, su promjene lokalizovane na sluzokoži unutrašnje strane obraza koje imaju izgled prosutog griza po hiperemičnoj sluzokoži (Slika.1). One predstavljaju i prvi znak da je u pitanju virus morbila. Pri kraju kataralnog stadijuma temperatura se spušta u granicama normale. I tako stanje ce da potraje sve do pojave prve ospe. Tada počinje osipni stadijum.
2. Osipni stadijum je praćen ponovnom pojavom povišene temperature, izbijanjem ospe i pogoršanjem opštih simptoma. Ospa se .prvo javlja iza uha, zatim na licu i vratu i sliva se niz celo telo, moguća je pojava ospe i na tabanima. Osipni stadijum traje oko 48 časova. Ospa počinje da bleđi i povlači se istim redosledom kojim je i nastajala (Slike 2.,3.,4.)
3. Rekovalescentni stadijum traje različito u zavisnosti od težine kliničke slike. U ovom stadijumu dolazi do oporavljanja oslabljenog organizma. Dijagnoza morbila se upostavlja na osnovu kliničke slike i otkrivanjem antitela u krvi. Terapija je simptomatska i specifična antivirusna terapija ne postoji. Bolest često prate komplikacije koje nastaju zbog dejstva samog virusa morbila ili zbog združenih infekcija. Najčešće komplikacije su respiratorne (bronhopneumonija, bronhiohloritis, laringitis), zatim otorinolozke (otitis, sinuzitis) i encefalitis.

Krajnji cilj je da se istovremeno sa provođenjem njege i lečenja bolesnika istakne i važnost stalnog osvežavanja teoretskog znanja o bolestima kod zdravstvenih profesionalaca, u ovom slučaju o morbillima.

LITERATURA:

1. Eleonora Gvozdenović, Milica Vujošević. *Paramyxoviride u Virusne osipne bolesti. Zavod za uzdbenike i nastavna sredstva Beograd . 2001;str 175.*
2. Male boginje (Morbilli). www.zzzle.org.rs/pdf/2011-01/male-boginje
3. Goodson JL, Seward JF. Measles 50 years after use of measles vaccine. *Infect Dis Clin North Am.* 2015; 29(4):725-43. doi: 10.1016/j.idc.2015.08.001.
4. Casasoprana A, Honorat R, Grouteau E, Marchou B, Claudet I. A comparison of adult and pediatric measles patients admitted to emergency departments during the 2008-2011 outbreak in the Midi-Pyrénées region of France. *Jpn J Infect Dis.* 2014;67(2):71-7.
5. Nedeljković J, Rakić Adrović S, Tasić G, Kovačević-Jovanović V, Lončarević G. Hubschen JM, Muller CP. Resurgence of measles in Serbia 2010-2011 highlights the need for supplementary immunization activities. *Epidemiol Infect.* 2015 Oct 9:1-8. [Epub ahead of print]

PREVENCIJA POJAVE MORBILA

Mrtva vakcina koja je napravljena pre žive, stekla je veoma lošu reputaciju i povučena je sa tržišta 1968.g. [2]. Vakcinacija se obavlja sa živom vakcinom, a kao reakcija na vakcinaciju u 5-15% slučajeva javiće se povišena temperatura.

Vakcinacija je prihvaćena širom sveta i u socioekonomski bogatijim sredinama sistemski se primenjuje, čime je morbiditet drastično opao. Za napomenuti je da je ova bolest praktično eliminisana u SAD-u [3]. Najveći doprinos poznavanju morbila dao je danski lekar Peter Panum, koji je opisao epidemiju morbila koja je pogodila Farska ostrva 1864 god. Tom prilikom odredio je precizno inkubaciju bolesti od 14 dana, dokazao infektivnost bolesti, skrenuo pažnju da je bolest teža kod dece do godine dana, i kod starijih od 50 god, dokazao efikasnost karantina i uočio da se po preležanoj infekciji stiče doživotni imunitet [4,5].

ANALIZA I DISKUSIJA REZULTATA POJAVE MORBILA U RS

Prošle godine u BIH-i, odnosno Republici Srpskoj, zabeležen je veliki broj obolelih od ove virusne infekcije. U obolelu populaciju spadaju osobe koje nisu adekvatno vakcinisane u periodu ratnih dejstava kao i one sa nepoznatim statusom vakcinacije.

U službi za Infektologiju Univerzitetske bolnice Foča analizirano je 47 ležećih pacijenata u periodu od oktobra 2014 god. do februara 2015.god.

Praćenjem i analiziranjem bolesti uočena je izmenjena starosna struktura obolelih od morbila. Najmladji pacijent je bio 2005 godiste, a najstariji 1974 godiste. Najviše obolelih bilo je u starosnoj dobi od 18 -22 godine. Analizirajući rezultate u periodu proteklih pet meseci, stiče se utisak da je povećan broj obolelih odraslih osoba. Od 47 pacijenata, 37 pacijenata je rođeno u ratnom periodu od 1992 do 1996 godine, što se može dovesti u vezu sa neadekvatnom vakcinacijom, u proteklom periodu, kao i nedovoljno provođenje predloženih protiv - epidemijskih mera prema referentnim dobnim granicama. Da bi stanovništvo bilo zaštićeno od zaraznih bolesti neophodno je da bude vakcinisano oko 95% .

ZAKLJUČAK

Pojavu morbila i nastajanje komplikacija moguće je sprečiti vakcinacijom dece u starosnoj dobi od jedne godine (MMR). Vakcinacija je veoma važna za prevenciju bolesti. U sredinama gde je dobro sprovedena vakcinacija, i gde je procenat vakcinisanih veći od 95%, morbili se mogu javiti samo kao sporadično obolenje.